

SIDE

Nr. 1

1925

Eesti Ekspeditsiooni Aktsiaselts

endine

KNIEP & VERNER

Tallinn, Lai tän. 9. Kõnetr. 11-05. Tel. aadr.: „Kniver“

.....
Oma suured laduplatsid
ja kiviaidad riigiraud-
teega ühenduses
.....

Riias: Sped. A.-S. Agrak Kniep & Verner,
Latvija.

Eesti Pank

(Pank of Estonia)

Pea pank:

TALLINNAS, Vabaduse puiestee 3
Telegrammi address: EESTI PANK

Osakonnad:

Haapsalus, Kuresaares, Narvas, Põides,
Pärnus, Rakveres, Tallinnas, Tartus,
Valgas, Viljandis ja Võrus

Head Office:

TALLINN, Vabaduse puiestee 3
Telegraphic address: EESTIPANK

Branch offices:

Haapsalu, Kuresaare, Narva, Paide,
Pärnu, Rakvere, Tallinn, Tartu, Valga,
Viljandi, Võru

Kapitaalid Mk. 396.381.097.—

Toimetab kõike panga operatsioone sise ja välja-
maal. Väljamaal korrespondendid igal maal ja igas
suuremas linnas. Operatsioonid Venemaal — Gos-
----- panga — kaudu -----

SIDE

Eesti raudtee- ja posti-telegraafi-telefoni-teenijate kutse-organisatsioonide häälekandja

Tellimise hinnad:		Ilmub üks kord kuus	Kuulutuste hinnad:	
Aastas postiga	Mk. 180.—	Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, ladudes, raudtee- ja posti-telegraafi-teenijate kutseorganisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimise kohtil. Toimetuse ja talituse: Tallinnas, Tehnika t. 16. Telefon Balti keskj. 201.	1/1 lehekülj	Mk. 3000.—
" postita	" 150.—		1/2 lehekülge	" 1500.—
1/2 " postiga	" 100.—		1/4 " "	" 750.—
1/2 " postita	" 85.—		1/8 " "	" 400.—
Üksiknumber	" 20.—			Tekstis 50% kallim.

Nr. 1

Jaanuar 1925 a.

II. aastakäik

Lugemistuba

Asugem jäädvustama mälestusi meie vanemaist kaasteenijaist.

Välispool raudteed, mis riiklisis asutis ja ettevõtetes on vist küll vähe niisuguseid teenijaid, kelle teenistuse iga ulatab 50 aastani. Seda ei saa öelda aga raudtee kohta, kus sarnaseid ja veel vanemaidki veteraane leidub kaunike koguke.

Viiskümmend aastat! See on aeg, mis juba tõsiselt aukartusele sunnib, eriti veel, kui arvestada neid kitsikuid elutingimusi ja raskeid palga- kui tööolusid, millistega raudteeteenistus seotud. Niisugused silmapaistvad töökangelased on küll seda väärt, et nii laiemas seltskonnas kui ka kaasteenijate keskel, nende nimed jäädavalt elama jääks.

Jooksva aastal maksma hakkav pensioniseadus jätab, loodetavasti, ka mainitud juubeliaasta-teenijate ritta tühja koha, millega 1925. aasta saabki ajalooliselt tähtsaks pöördemomendiks, kus viimaks ometi kaotatakse Vene ajast päritud eluaegne riigiorjus.

Kuidas aga tuleks siis mälestada ja austada neid meie hulgast lahkunud ja lahkuvaid kaasvõitlejaid? Kuidas jäädvustada nende mälestust ka meie järeltulijatele põlvetele? Viimane küsimus on lahendamiseks iseäranis tähtis, sest, kahtlemata, saab tulev sugu kõnelema viiekümne aastasest riigiteenistusest niisamasuguses legendaarses toonis, nagu meie — muistsest pärisorjusest või kahekümne viie aastasest sõjaväeteenistusest, mis igale mehele paistab muinasloona. Ja kas poleks

need „muinaslood“ veelgi huvitavamad ja koguni õpetlikud, kui nad varustada vastavate sündmuste ja tegelaste eneste piltidega? Sellepärast siis oleks hädatarviline — kohe, pikema kõhklemiseta, asuda vanade töökangelaste pildistamisele, neist fotograafiatest koostada album ja iga isiku kohta juure lisada ka kokkuvõtlik eluloo ja tegevuse kirjeldus. Tähen datud album saaks alles hoitud meie muuseumis, mille asutamiseks samuti viibimata energilis samme tuleb astuda.

Piltide kogumisega peab väga ruttama, sest, nagu ju tähendatud, lahkuvad vanad teenijad lähemal ajal — ja siis oleks andmete kogumine nende kohta märksa raskem, üksikuid juhuseid koguni võimatu, sest mõnigi mees, kel selja taga üle 50 raske teenistusaasta, seisab ühe jalaga juba sealpool igaviku piiri.

Sellest tööst peavad osa võtma kõik meie organisatsioonid, eriti just — kutseühingud. Päevapildistamise kulud tuleks mainitud ühisuste kanda, pildid aga saadetagü „Side“ toimetusse, et nad, meie häälekandja lehekülgedel ilmudes, juba nüüd võiks äratada tähelepanu nende vastu, kes riigile ja seltskonnale nii kaua annud oma jõudu ja heatahet. Saadetagü pilte eestkätt just kõige vanemaist tegelasist, s. t. neist, kes, pensioniseaduse maksmapanekul teenistusest peatselt lahkuda mõtlevad. Kui kõik raudteelaste ja

postiteenijate organisatsioonid sellele üleskutsule viivitamata vastu tulevad, siis võime kindlad olla, et meil juba lähemal ajal mooduneb koguks ka hinnaline album, mis meie ringis jäädvustaks meie auvääriliste kaasvõitlejate mälestuse. Ma tarvitan siin meelega sõnu „meie ringis“, sest esi-

algul, kuni ei luba aineeline jõud, ei suuda meie mainitud albumi trükituna avaldada. Seda teeksime pärastpoole — ja siis saaksid seega tutvustatud meie sideteenistuse veteraanid ka laiemale publikule.

Hoogsasti asja juure ja edu tööle!

—on.

Ilma-abikeel Esperanto.

Postidirektor O. Bieck (Greifswaldis).

Esperanto on keel, mis Dr. Zamenhofi poolt Euroopa kultuurkeeltest kunstlikult moodustatud. Tema grammatika sisaldab kõigest 16 reeglit. Kõik reeglid on ilma erandita. Sõnastik sisaldab umbes 3000 tüvisõna. Ees- ja tagasilpide juurelisamise abil võidakse sõnawara erakorralselt suurendada. Suur hulk sõnu on igale haritud inimesele juba tuntud, näiteks: posto — post, telegrafo — telegraaf, telefono — telefon. Iga asisõna lõpeb o-ga, omadussõna — a-ga.

Sellest vähesest võib juba järeldada, et Esperanto kergesti äraõpitaw, kaunikõlaline keel on. Võib kindlasti ütelda, et Esperanto äraõppimiseks tarwis läheb waevalt kahekümnendik sellest ajast, mis peame ohwerdama mõne rahvusliku wõõra keele kätteõppimiseks. Sel põhjusel võib teda igaüks ära õppida ja nõnda võib Esperanto rahwaste üldwaraks saada. Esperanto on esimese järgu kultuurtegur. Mida raudtee ning aurik rahwuswahelises kaubanduses tähendawad, seda peab Esperanto kultuurrahwastele waimliste warade wahetamises tähendama. Ümarguselt 860 keelt on oma ligikaudu 5000 murakuga lõhestawad inimkonda ning asetawad wastastikusele arusaamisele peaaegu ärawõitmatud takistused ette. Esperanto üldine äraõppimine emakeele kõrwal on tarwilik, kui tahetakse neist takistustest üle saada. Kogu moodne kultuur põhjeneb püüel tõsta inimlist wõimet kunstlikkude wahendite (masinate, mikroskoobi, keemiliste ainete) abil. Nii töötab üksainus uue aja ketramismasin sama palju, kui 40.000 naisterahwast woki taga. Kuna me tehnikas hiiglasuuri edusamme teinud, oleme aga rahwaste omawahelise läbikäimise alal alles lapsekingades, sest pole meil weel korda läinud läbi keelte segaduse siledaid rööbasteid rajada.

Selle pahe kõrwaldab ajajooksul Espe-

ranto. Nagu kõiki leiduseid, mis inimkonnale pärast õnnistuseks saanud, samuti on ka Esperanto arusaamatute inimeste poolt seni ikka weel tühiseks asjaks peetud. Kuid Esperanto edu ei ole isegi ilmasõda takistada suutnud. 1921 a. oli 13. üleilmiline Esperanto kongress Praagas. Hoolika Esperantot arusaamatute inimeste poolt mata majanduslistest raskustest, oli 2561 esperantisti igast ilmakaarest kokku tulnud. Rahwasteliit läkitas kongressile oma teise peasekretääri, Dr. Nitobe. Ka wõtsid kongressist osa mitme riigi walitsuste, Rahwuswahelise Tööameti ning Rahwuswahelise Punase Risti esitajad. Dr. Nitobe awaldas arwamist, et Esperanto juba mõne aasta pärast Rahwasteliidu keeleks wastu wõetakse.*)

Praaga kongressi ajal peeti ka üle 30 kutsühisuslise eriistangu ära. Ka esperantlastel postiteenijail oli 2 eriistangut. Kahjuks ei saanud neist istanguist kõik kongressil olijad esperantistid-postiteenijad osa wõtta, sest mõned neist pidid eriti awatud kongressi postkontoris teenistuses olema, et kongressi saadikuile posti-telegraafi tarwitamist Esperanto keeles wõimaldada. Üldse wõtsid osa kongressist 27 postiametnikku mitmest riigist. Neil eriistanguil kutsuti jälle ellu „Internacia Ligo de Esperantistaj Post- kaj Telegraficistoj“ (lühendatult I. L. E. P. T. O ehk Ilepto) — „Rahwuswaheline Esperantlaste Posti- ja Telegraafiametnikkude Liit.“

Selle liidu eesmärk on soodustada Esperanto üldiselt tarwitusele wõtmist rahwuswahelistes posti-telegraafi-telefoni läbikäimistes. Küll on Prantsuse keel juba aastakümneid Üleilmilise Postiliidu ametlikuks keeleks. Kuid selle peale tuleb kui

*) Üldkoosolekul 1. a. 20. sept. ongi Esperanto Rahwasteliidu poolt ametlikult tunnustatud. Tõlk.

hüdaabinõu peale waadata. Teab ju igaüks, et postiametnikkude seas ainult mõned üksikud seda keelt põhjalikult oskavad. Suur hulk postiteenijaist on aga prantsuse keele asjus õige nõuta seisukorras, sest ainult aastate wiisi kestew ja hoolas õppimine võimaldab mõne rahvusliku wõõrakeele waimuwalda tungida. Selleks ei ole aga paljudel postiametnikkudel aega ega tahtmist. Nii ei ole siis siin milgil wiisil tegemist wõitlusega Prantsuse keele wastu. Lähikäimine juba iseenesest otsib kõige lähemat ja odawamat teed. Ja see on Esperanto.

Loomulikult ei saa Esperantot juba täna-homme postiteenistuses tarwitusele wõtta. Selleks on tarwis laialisi eeltõid. Kõige esiti tuleb posti-telegraafi-telefoni oskussõnade sõnastik soetada. See töö on juba käsil ja edeneb jõudsasti. Edasi on üle 700 esperantlaste-postiteenijate aadressi kogutud. Et asja juba tegelikult teostama hakata, on tarwis, et nende arw sajakordseks tõuseks. See on aga täiesti võimaluse piirides. Ustawate andmete järgi lewib Esperanto wiimasel ajal eriti kiirelt ja kui selles seisakut ei tule, on juba kümne aasta pärast üle 100.000 post-esperantsti. Iseenesest mõistetakse, et see lewimine weel märksa kiiremini edeneb, kui Esperanto õpetus koolides sisse seatakse ja kui postiwaliitsused mainitud keele tarwitamisele wõtmist pooldama hakkawad.

Näib tarwilik olewat, et iga maa postiteenijate seas erilised Esperanto-ühingud tekiksid, mille ülesandeks jääks ametwendade seas Esperanto kasuks kihutustööd teha ja ülalmainitud liidule uusi liikmeid juure tõmmata.

Rahvuswahelise esperantlaste-postiametnikkude liidu juhatusse waliti Praaga kongressil: esimeheks postinõunik Otto Reber Bambergis, abiesimeheks: Michelis de Rinzi Pariisis ning Dr. Spielmann Berinis.

Et kogu ilma postiteenijad alles hiljuti ühisele koostöötamisele asusid, tuli just sellest, et keelte wahel siin tõsiseks takistuseks oli. Postiteenijate Internatsionaali*) häälekandja wäljaandmine eraldi kolmes (Saksa, Prantsuse ning Inglise) keeles ei ole kaugeltki rahuldaw keeleprobleemi lahendamise, sest ametwendad, kes ühtegi neist keeltest ei oska, on halwemas seisukorda asetatud. Ajakirja aga kõigis keeltes wälja anda on nii tehniliselt kui majandusliselt täiesti wõimata. Tarwitada sel-

leks aga Esperantot, kui erapooletut rahvuswahelist abikeelt, praegu weel ei saa, sest et see weel küllaldaselt lewinud pole.

GUSTAV JALLAJAS.
Posti peawalitsuse ülem.

Sündis 1875. aastal Tartumaal, Võnnu kihelkonnas. Lõpetas Tartu realkooli ja Peeterburi Aleksander III elektro-tehnika instituudi. Teenis Vene sõjaväes tagavara-lipnikuna. Vene riigiteenistusse astus 4. märtsist 1896. a., kus oli tegev posti-telegraafi alal kuni 17. novembrini 1914. a., muuseas Wilno telegraafi ja Kurski posti-telegr. kontorite ülemana; lõpuks Turkestani posti-telegraafi ringkonna ülema abina. 17. novembrist 1914. a. 1. juulini 1918. a. Turkestani kontroll-palatis teeninud vanema revidendina ja kuni 15. juunini 1920. a. Turkestani vabariigi kontroll-palati ehitusosakonna juhatajana.

Eesti vabariigi teenistuses on G. Jallajas 29. juunist 1920. a. Alguses oli ta teedeministeeriumis, vanema inseneerina, siis posti peawalitsuse ülema abina. 1922. a. nimetati G. Jallajas posti-telegraafi-telefoni inspektoriks ja 28. aprillist 1924. a. teedeministeeriumi nõunikuks.

Vabariigi walitsuse otsusega 3. septembrist 1924. a. aga juba posti peawalitsuse ülemaks.

Niipea aga kui Esperanto rahwaste üldwaks saanud, ei ole tema tarwitusele wõtmisele ka selles rahvuswahelises ajakirjas enam mingisugust takistust ees. Kunas selleks paras aeg saabuma peab, ripub

postiametnikkudest enestest ära. Esperanto õpiraaamatus muretsemine ei tee kuigi suurt kulu. Hoolimata Esperanto kergest äraõpitawusest nõuab tema omamine siiski tõsist tööd ja kindlat tahtmist. Töörõõmu ja sihikindla edasipüüdmise puudus on põhjuseks, miks inimkond suurtes kultuurkõsimustes nii aeglaselt edasi sammub. Wirgutagu need read läbikäimismetnikke Esperanto abil silda üle ruumi ja aja ehitada aidata!

Eestistanud O. Nõu.

Tõlkija järelsõna. Käesolev artikkel on mõnes asjus vähe aegunud: ta ilmus juba 1921 a. ajakirjas „Internationale P. T. T.“ Sellepärast pean tarwilikuks teda mõne reaga täiendada.

Esperanto edu ennustuses ei ole autor eksinud: viimase kolme aasta jooksul on esperantistide arv tuntawalt tõusnud ja Esperanto-keelne kirjandus märksa rikkamaks muutunud; paljus riikes on Esperanto õppimine koolides juba sisse seatud — kus sundusliku, kus waba aina.

Ka postiteenijate seas lewib Esperanto jõudsasti. Igal maal on asutatud Ilepõ osakonnad. Ilepõ esitajaks Eestis on postitelegr. ametnik Hilda Dresden (Tallinn, Poska tän. 29—6), kes walms on kõige parema meelega teateid andma neile, keda Ilepõ asi wähegi huwitab. Tema poole tuleb ka Ilepõ liikmeks astumise asjus pöörduda.

Esperantlaste-postiteenijate liidu (Ilepõ) häälekandjaks on nüüd esperantokeelne rahwuswahelise programmiga postiteenijate ajakiri „Interligilo de l' P. T. T.“, mis

*) Wt. „Side“ nr. 8 — 1924 a. Tõlkija.

Pariisis postiametnik Pierre Filliatre'i toimetusel 1 kord kuus ilmub. Tellida wõib teda kas prl. Dresden'i wahetalitusel ehk otseteel, saates wiimasel korral poole päewapalga wäärtuses walisraha järgmise aadressiga: „Petro Filliatre, 54 rue Custine, Paris XVIII (Francio).“

Mainitud ajakirjas on seni ilmunud hulk wäga huwitawaid kirjutusi postiteenijate elu-olu kohta igast ilmanurgast. Ka mitmed teaduslikud artiklid posti-telegr.-telefoni alalt on temas awaldatud. Edaspidi ilmuwad temas ka teated Ilepõ tegevuse ja arenemise üle. Iga Eesti postiteenija, kes Esperanto liikumise ja ühtlasi ka teiste maade ametwendade elu-olu vastu huwi tunneb, peaks tingimata endale selle ajakirja tellima.

Eesti postiteenijad peaksid eriti huwitatud olema nii Ilepõ asjast, kui ka Esperanto liikumisest üldse. On ju meie eneste kui wäikese riigi postiteenijate pere üpris pisku seks, et enam-wähem laialisemalt oma wahel mõtteid wahetada. Esperanto annab aga meile wõimaluse kogu ilma kutsewendega kirjawahetuse teel ühendusse astuda. Sarnane läbikäimine aga laiendab meie silmaringi, tõstab meid waimliselt ja aitab unustada, olgugi hetkeks, igapäewased askeldused. Weel enam tähtis on Esperanto Eesti postiteenijaile praktilisest küljest: tema abil on meil wõimalik hankida igasuguseid teateid teiste maade postiteenijate tööolude ja töötingimiste üle jne.

Ärataksid need read meie postiteenijate peres Esperanto liikumise vastu osaltki rohkem huwi ja aktiivsust, kui seda seni olnud, oleks nende otstarwe ausasti täidetud.

Kas raudteelane riigi waenelaps?

Mooramees on oma töö teinud ja mooramees wõib minna.

Meie ajal on wõimata ette kujutada organiseertud riiki ilma raudteeta. See wiimane faktor omandab määratu tähtsuse igapäewases majandus-kultuurilises elus, weel suuremat wõit mängib ta aga ärewail sõja- ning segaduste-päewil, millal iga raudbeelase õlgadel lajab sama wastutuskirwast koorem, kui riigikaitse ja sõjuri turjal. Sõjariistus wõitluswägi hõlmab oma ülesannet täita ainult sel määrul, kumõrd talle jeda wõimaldab korralik transpordi ja ühetpenistus, milliseid funktioone teenibki just

raudtee. Kui palju ohwrimeelt, mehijust ja raugemata energiat peab raudteelane jarnafil lordil tegevusse rakendama, et rahuldada juuta oma wastutuskirwast ja raske ülesande nõudeid! Kui tihti tuleb tal täitsa unustada oma „mina“ ning wiimase pingutuseni elada üksnes ühiskonna huwidelle! Kui jägedasti langeb wapper raudteelane oma kõrge kogu ohwriks — warisub määrina omal wõitluskojal, ehkki mitte just igakord ohjetohe jurnatuuli all, kuid jeda rohkem wiletuste ja rasete elutingimuste rõhuul. Onnetu see riik, kus raudbeelaste legion waenulistele pooltele üle läheb, kadunud on too

riiginõim, kelle vastu raudtee tegutseda tahab. Need on aabitjatõed, mis jalged igalhele. Ja teetõttu oleks täita loomulik, kui riik kõik raudteed käima paneks, et võita raudteelase, samuti kui ka sõjaväelasegi poolehoidu. Kui riigi kaitsjate riigi huvitorrast huvitada püüakse ja ta niifuguseisje olukorresse asetatakse, et riigi kaduga ka tema kaotab omad huvid, millede olemasolu just riiginõimade püüvusest tingitud (autajuna autud maad, pensionid jne.), siis on see üks mõistlikum samm, mis kõige paremini kindlustab soovitava kodanikklassi riiklike meelhuje ja poolehoidu. Kas on jeda põhimõtet jälgitud ka meil?

Sin... küsimus, mis järelemõtlemisele juhib...

See, kes pole kuulnud neid lubadusi, mida vabadusõija päevil nii ohtralt jagati sõduritele (ja ka raudteelajale), see, kes sõja lõppedes läbielanud sõdurite autajustamist pole näinud ja demobiliseeritud sõjamaakaitsete nurinat niilid ega emme tähele pole pannud, — see ühinda võibelda, et riik käielikult tajunud on oma arvõla vaprale mõitlejale! Tõsi küll, juhtivad sõjaväelased on rahuldunud, — kes maadega, kes rahaga. Kuid hulk harilikka jurellikka meie maleva ridadest, eriti neist „vähe-
maist vendest“, tunneb end pettuina, kõigist lubatusest ilma jäetuna. Neile olid ainult tõdused — ja ei midagi reaalsemat.

Alga olgu niilid sõjaväelastega kuis taht. Kõigist väärnähtuist hoolimata, on rõhuva enamuse nendest saavutanud enam-vähem väärile tasu, ilma jäänud päritavad oma oja vaarem või hiljem — jeks on ka juba samme astunud ja jellekohane seadus väljatöötamisel. Sootuks teistigi kujuneb lugu raudteelaste juhtes. See väene mees, kes sõja mõllus jammuti kaalule pani oma julgeoleku ja elu, kes pingutas ja kannatas ühes sõjaväelasega, kes kofku võttes viimase jõuraasutese, riiklike huvide eest seisis ja heroiliktult püüis omal raskel kohal — see ohvrimeelne riigitugi on jennini jäänud tänuta ja toeta; ka ta tulevik paisatab tumedana. Saabub mulje, nagu mõeldaks, et raudteelasele jätkub juba neist meelitusist, milledega teda lahelt helilitati siis, kui ta kaasabi järele põlew darvidus tundus, niilid aga, kuna tema tegevusala võrdlemisji tähtsusetumaks jaanud, võib ka neid tõotusi unustada. On wanasõna, mis hoiatab kaevu sülitamast, kuid meil jellest nähtavasti ei hoolita ja on talitatud just rahmatarkuse vastu.

Kui lehitjeda jeda määratud kirjawahtetust, mida peetud raudteelastele vabadusõija ajal ülesnäidatud teenete eest autasu määramise küsimuses, siis otse üllatab see bürokrati-

MÄRT RUUBEL.

Posti peavalitsuse administratiiv osakonna juhataja.

Märt Ruubel sündis 1877. aastal Viljandimaal, Loodi valla Raudsepa talu perepojana. Öppis Paistu kihelkonnakoolis. Sõitis 18-aastase nooremehena Peeterburi. Teenis esimesed kolm aastat eraettevõtetes, sealjuures edasi õppides. Sooritas 5. kroonu gümnaasiumi juures riigiteenistusse astumiseks tarvismineva eksami ja astus 1900. aastal teenistusse Peeterburi peapostiameti. Seal teenis tema esialgul ametnikuna, pärastpoole suuremate linna-posti-telegraafi kontorite ülemana. Peeterburis oli M. Ruubel tegev liige Peeterburi Eesti kooliseltsis, Eesti tarvitajate ühisuse „Ekonomi“ nõukogu liige ja Hariduse Seltsi II jaoskonna juhatusse liikmeks ja kirjatimetajaks. Samuti võttis agaralt osa kohalistes Eesti lauluseltsides ja -koorides.

Peale revolutsiooni valiti M. Ruubel postiteenijate poolt postiameti juhatusse. 1919. aastal lahkus Ruubel olude sunnil Peeterburist ja asus Oudova kreisis Domkino külas Eesti koloniis Domkino postijaoskonna ülemaks; oli ühtlasi Eesti koguduse köstriks ning organis-
tik. Siin võttis ta hoogsalt osa eestlaste elu organiseerimisest, mis aga ei meeldinud enamlastele, kes ka varsti käsu andsid M. Ruubelit, kui Eesti kasuks agiteerijat, arreterida. Sellest käsus juhulikult teada saades, õnnestus Ruubelil Eesti põgeneda.

Eestis teenis M. Ruubel esialgul Tallinna peapostkontoris ametnikuna, kust teda riigikontrolli teedeosakonna posti-telegraafi-telefoni jaoskonna juhatajaks kutsuti. Pärastpoole teenis ta seal vanema revidendina, kust 1924. aasta 6. septembril praegusele kohale asus. Suurematest töödest, mis M. Ruubeli kaastöötamisel läbi viidud, on postiametkonna tenijate ametikõrgenduste andmise juures shanside süsteemi makspanemine, millest pikemalt teisel kohal.

line ükskõiksus, mis meist paberivirnadest was-
tu lehvib. Ma tarvitan siin teadlikult ülipeh-
met sõna „ükskõiksus“, sest täpsemalt ja õiglase-
malt jeda vastutulematuist ijeloomustada
oleks... noh — üleliigne: sest mine tea, kui-
das reageeriks sellega püha Bürokraatiuse
pattudest hell jüdametunnistus...

Mii siis — jee õnnetu kirjavahetus, mis
välistab ju terveist neli aastat...

Siimese sammutu jee suhtes astus Raudtee-
valitlus, pöördudes 1920 aasta oktoobris was-
tava palvega Teedeministeeriumi poole. Doda-
ti kuu, oodati kaiks, oodati kolm — aga mingit
vastust ei järgnenud. Mis muud kui pisteti
posti uus „humaga“. See mõjus: saamutati
vastujeks rida „paberid“, mis ijenejests küll mi-
dagi ei töotanud, kuid millega nõuti kiire s
k o r r a s vastava kava väljatöötamist.
Hoolimata sellest, et raudteeametnikud tööga
ülekoramatud ja kava kolkujeadmüst muu joots-
wa päevatöö kõnval tulki teha, ajuti jüiski õhi-
nal kava valmistamisele ning jõuti juure jõu-
pingutuse järele viimaks ka lõpule. Miiid oodati
ja hõijati, et täna-homme mehed teenitud au-
taju saavad. Aga võta näpust! Sumata ja
walitjuse teed on pikaliijed. Kawa ei kõlba —
nõutakse uut. Ega midagi — valmistati uus,
jaadeti ta, nõudmist mööda, laiaki küll A-le, küll
B-le, küll ühele, küll teisele juurele ajutjuse...
Ja siis algasid need parandused ja märkused —
üks ikka teise järele: „parandab“ haridusmini-
steerium, „parandab“ riigikontroll, „muudab“
sõjaministeerium, lõbb filma peale ka põllutöö-
ministeerium, täiendab hooletandeministeerium
jne, jne. Aga üks kõigile jõua kord lõpp. Mii
ka „paranduste“, „märkuste“ hoole ja uuesti
rändab miiid juba „kristalliseerunud“ kawa
„aluhuvuste“ järele. Kogu selleks jani-
diks aga on ära kulunud ei roh-
kem ega vähem kui aasta ja pifut pealegi,
asjast huvitatud aga ootavad ja ootvad. Ei
toonud targemat pööret ühtegi ka teine aasta,
kui mahesti ainult jeda, et liihijesjes, motiivideta
kirjas viimaks Raudteevalitjusele teada anti
et raudteelaste autaju jeadus kinnitamata
jäetud. Kwi järele pärima hakati, mis põhjujel
jee nii jündinud, siis tõeldi veel tagant järele
— ja asi tahe.

Aga ega küll päris tajuta need õnnetumad
raudteelased ikka jäänud: sigis uus kirjavahet-
tus, jeebord juba välisalgatujel, mis käsitas
**wabadu-sõja mälestusmärkide andmist raudtee-
lastele** ning kestis siigi kolm aastat, millise aja
möödumijel mainitud märgid raudteelastele ka
välja jagati. Teadagi, ei suuda „vandruuna
mehed“ oma teenete hindamisega leppida ai-
malt mälestusmärkidega ja protesteerivad ikka
edasi, paimates midagi rohkem „kaaluvat.“

Aga tänapäevani on need protestid jäänud
hüüdjaks hääleteks kõrbes ja selleks wist jääwadki,
magu jeda eeldada annab omal ajal kaalumijel
oluud küsimus, **kas on raudteelane üldse riigitee-
nija**, millega, nagu üeldi, et mooramees
on oma töö teinud, mooramees wõib minna...

Jävelikult, kui ijamaa hädaohus, siis, ar-
mas raudteelane, murra ja wõitle ijamaa ka-
juks wiimse hingetõmbuni, — oled riigiteenija,
— on aga hädaoht mööda — siis ära nõua, et
julle „aitähgi“ üeldaks! Ning kui ja jõuetu ja
wana riigiteener, kord töödimeetjeks jaad, siis
ei kannagi ja riigiteenija nime!

Huvitamad on need motiivid, millede põh-
jal raudteelasi mitte riigiteenijaks loeti: raud-
teelased teenida riigi ärilist ettevõtet, ja selle-
pärast waja neid hüüida „wabapalgalisteks“,
eraldada teistest riigiteenijast.

On jee wäide tõelikult nii? — Minu arvates
mitte ja ma tähendan, et jarnane asjast aru-
jaamine on niivõrd naiv, et selle peale sõnagi
vastata ei osla — ainult weel ühte küsida
tahtub: aga mis keelt kõnelewad need targad
jel puhul, kui jee „riigi äriline ettevõte“ äkki
jälle riigi „kõrte ettevõtteks“ muutub? Kas ka
tol juhujel raudteelane jääb wabapalgaliseks,
kel luba omawotte tegutjeda ja riigi huvidest
väljatehagi ei tarwitse?

Jah, imelikke asju oled lastnud ja jündida,
juur Isfand!

Waiatab luigi nii, et raudteelane
on riigi waenelaps, jeda kwi wõorasema
küll nii, küll teistki karistab. Wähe jeda, et ei
taheta tema teenmeid wäärilijelt hinnata, — talle
on tehtud juurematki ülekohtu ja nimelt nii, et
temalt wõetud koguni jee, mis ta enese era-
omandus. Selles mõttes on praegu walusai-
maks küsimuseks „Dallinna raudtee tehniku koo-
li õpilaste amitamise seltsi“ maranduste —
endise kooli hoonete üleandmine Haridusmi-
nisteeriumile.

Nagu teada, ajutati jellenimeline selts (We-
ne keeli: „Общество Вспомоществования
учащимся дѣтямъ служазныхъ Балтійской
и Псково-Рижской железныхъ дорогъ“) 1893.
aastal jelleks, et hoolitjeda wäitepalga-
liste raudteeametnikkude laste koolitamise eest,
toetades waejemaid õpilasi toidu, prii korteri,
riiete ja rahaga, wõimaldades kõigile raudtee-
teenijate lastele hariduse jaamist ja jeeaga was-
tamais erikoolis raudtee teenistjusele tarwik-
ke tehnilisi jõude ette valmistades. Saamuta-
des siisjetulekuid mitmesugustest subiidiumidest,
r a u d t e e l a s t e p a l g a m a h a a r w e -
t e s t, liikmemafjudest, annetujist, pidudest jne.,
oli selts ju liihiteje aja pärast nii jõukas, et

1897 a. juutis Balti raudtee piirkonnas mitu foolimaja ehitada. Tallinnasje (Tehnika tän. nr. 16) püstitati juurem hoone, kuhu mahutati raudtee tehnikakool ja tehti rida elumaju ning kõrvalhooneid õpilaste ühiskorteriteks, töökojadeks jne.

1909. a., kui Balti ja Pihtwa-Niia raudtee ühendati Peterburg-Warsjawi teega ja raudtee piirkond jeega märkja laienes, koondus ülalmainitud jeltš oma tegemuse eriti Balti liinile, registreerides end põhikirja jävele: „Tallinna raudtee tehnika kooli õpilaste abistamise jeltšiks“, misjuguješ jäigi 1918. aastani, mil Saksa okupatsioon ta tegemuse lõpetas.

1919. a. vabadusõja ajal mõtšid kooli ruumid oma alla sõdurid ning rikkusid nad niivõrd ära, et neid jel lujul kooli hooneteks täitja mõimata oli tarvitada. Järgmisel aastal püüdis jeltš hoonete ja wallaswara peale uuesti maksma panna enda omaniku õigusi, ennašt uuesti registreerides, aga jee kavatus äpardas mõningate dokumentide puudumisel, mis jegasjel aegadel kaotši läinud. Järgmisel aastal (1920), tolleaegje Raudteelaste Liidu ühe oja tegelaste arretereerimise puhul, jäi jeltši waran-

duš täitja jaatuse hoolde, jelt arretereeritud tegelastest olid mõned ühtlasi ka jeltši juhatuse liikmed. Ning riik pani waranduste peale oma käe ja wõõrandas nad enesele.

Siljem, kui raudteelased jälle organiseerujid, pöördusid nad endise raudteelaste jeltši hoonete kajutamise asjas mitmel ja mitmel korral wastawate ametajutuste poole. Paluti niipalju wastu tulla, et vähemalt üks ruum, mis wabaks jaanud, jaaks raudteelaste jeltš-ühingule waldamijeks antud, et jeeal raudteelaste jeltšide üldkodu ajutada. Kuid tagajärjeta. Walitus otsustanud ruumid üle anda Sapidusministeeriumile ja jee otsus teostatamat juba lähemal ajal. Raudteelased, kes oma kojutud rahaga ehitanud rida maju, ei wõi neis müüd peawarjugi leida. Kas pole imelikud lood? Teistele töölisorganisatsioonidele leitaks krediiti töölisomajade ehituste toetamijeks, kuid raudteelastelt wõetakse ka jeegi, mille peale neil moraalne õigus, mis nende oma warandus. Waene, waene raudteelane, kas oled ja riigi waenelaps, kel mingit õigust pole?

U. R.

Riigikontroll pühendagu oma jõudu rohkem tõsisemaile töödele.

Teatawasti nõudis Riigikontroll läinud aasta sügisel telefonikeskjaamadelt märtsikuu telefonikõnede registreerimislehti, et neis põhjalikku rewideerimist ette wõtta. Mõne kuu möödumisel oli nende rewideerimine lõpetatud ja lehed saadeti asutustele tagasi, kuid juba posti-peawalitsuse wahekirja juures, milles kõnederegistrile lisaks, pea iga keskjaamale, ka pattuderegister oli kaasa pandud. Nimelt koosnes wiimane sellest, et rewideerijad olid leidnud mõne registreerimata kõne, mille eest arwati maksud riigile tasumata oewat; tähendab, ühendusi oli antud, kuid raha sissetulekusse kandmata.

Ka T. kontorisse tuli seesugune läkitus. See sisaldas ligi 90 registreerimata kõne juhtumist, mille eest, mõistagi, kästi raha sisse nõuda ja ühtlasi sellega ka wastawad seletused esildada. Kogu kontori-teenijate pere oli üllatatud. Ohinaga hakati nüüd süüdlasi otsima ja järelekaema, milles see konks siin õige seisab, sest et keegi sarnast pattu omal ei teadnud. Ja selguski lõppude-lõpuks, et siin tegemist oli ainult puuduliste tehniliste oludega, aga

mitte kuritahtlusega. Nimelt oil Tallinna keskjaam magistraalühendusel T-lt läbi-minewa kõnetellimise saanud, kuid, — kas ei kuulnud ta, wõi ei pannud tähele ehk oli see kiire töö tõttu, — oli märkimata jätnud, kes just kõnelema hakkas: kas otseühenduses oew keskjaam oma kõnega, wõi teine-kolmas, kes Tallinnaga otseühendust pidawa keskjaama kaudu oma kõnet Tallinnast saanud ning märkinud sissetulewa kõne T. jaamast, kuna kõned tegelikult R. ja teistest jaamadest olid. Järelikult, langes T. jaam siis rewideerimisel kahtluse alla, et ta oma kõne enese lehte registreerimata jätnud. Nii siis kogu see lugu, mis asjale hoopis teistkõlge walgustuse tõi.

Et eksitusi on olnud, pole eeltoodud põhjusil ime. Sest kui palju näeb keskjaamas üks ametnik waewa, kui palju peab ta närwe rikkuma, kui meie ühendustel pikema maa peal, näiteks Mustwest-Tallinna, ühenduse saawutab. Kõnesid pole ju mitte üks, waid neid tuleb järjekorras mitu. Seal peab ootama ja luurama, tülitsema ja paluma. On ju waja igauht ra-

huldada. Ja selle tagajärg — kahtlustatakse, et ametnik 25 marka tasku pannud.

Loogu esmalt meil korrapärased lihendused, mis võimaldavad kiiret kõnede läbilasket, siis kõrvalduvad ka eksitused. Asjata on paberite tuhnimised, kahtlustamised, seletuste nõudmised ja aktide soetamine ja selleks aja- ning tööjõu raiskamine. Ja lõpuks, kas tasub nende mõne margaliste summade tagaajamine terve rea ametnikkude pidamist, mis palju rohkem maksma läheb?

Kuigi on meie ametkonnas üksikud isikud leidunud, kes riigi rahadega pole õiglaselt ümber käinud, siis ei tohiks aga ikkagi veel igahüht selles kahtlustada. Pealegi, pole veel kordagi ette tulnud, et hooletu ümberkäimine oleks tabanud margalisi summe, on — need

ikka ja alati kaugemale ulatanud, kus suuremate operatsioonidega tegemist.

Wõõrastaw on siin ka see nähtus, et Riigikontrollis ametnikke küllalt leitud kõnede registreerimislehti rewideerida, kuna samal ajal aga postiasutuste üldine asjaajamise rewideerimine tööjõu puudusel tahaplaanile jäi, milline rewideerimine alles poole aasta, ühe aasta järel kurbi ülalatusi päwawalgele tõi, kuna see palju tõsisem töö oli. Tõsisem töö Riigikontrollis hoiaks ka riiki rohkem kahjude eest ja wõtaks aluse kõlbmatal ollusel püsida meie asutustes juhtiwail kohtel. Just tõsist tööd soovib ka meie rahwas ja riik ning sellepärast oleks margaliste paberite tuhnimine asjatu ajaraiskamine, mis mingisugust tulu ei anna.

— aTs —

Raudtee- ja telegraafi-telefoni-teenijate K.-ü. märgukiri palgakõrgenduse üle.

15. jaanuaril s. a. saadeti Riigivanememale, teedeministrile, rahaministrile ja kõigile Riigikogu rühmadele järgmine märgukiri:

Kogu paari viimase aasta kestvusel, kui Riigi- ja omavalitsuste teenijate keskliit, niisamuti ka üksikud organisatsioonid, riigiteenijate palgaolude parandamise üle endisele vabariigi valitsusele palveid ja märgukirju esitasid, avaldati igalpool arvamist — eriti tehti sest juttu ajakirjanduses — et riigiteenijate palgaolude parandamine oleks ikka ja ainult siis läbiviidav, kui meie riigi aparaat rohkem intensiivsemalt tööle hakkaks, samal ajal ka teenijate koosseis väheneks. Neid sihte kätte saada püüdes, seati sisse möödunud aastal riigiasutustes endise 6-tunnilise tööpäeva asemele 7-tunniline tööpäev ja viidi läbi mõni kuu hiljem ka tuntud koosseisude koondamine, mis meie asutuste tööde konstrueerimatuse tõttu, mõistagi, mõnel ametialal teenimise märksa koormavaks muutis.

Kuna teedeministerium temale alluvais asutustes ju üksinda nii suure koosseisude kokkutõmbe läbi viis (riigilaiarõpalisel raudteel 411 inimest vähendas), samasugune koondus ka teistes ministerruumides teostus, olid kõik teenijad veendumuses, et peatselt ka see ammudatud

palgaolude lahendamine pidi päevakorralet tulema; arvati seda teostatavat hiljemalt 1925. aasta jaanuarist. Eelmise vabariigi valitsuse poolt kokkuseatud ja Riigikogule esitatud riigi 1925. aasta eelarve eelnõust on näha, et sellesse oli sisse võetud riigiteenijate lisapalgaks 1925. aasta peale 180.000.000 marka.

Härra rahaministri kõnet 13. skp. Riigikogus tähele pannes saab järeldada, et praegune, Teie lugupeetud juhutamise all töötav vabariigi valitsus ei leia võimalust riigiteenijate palgaküsimust lahendada ei sellel määral, kui seda palunud Riigi- ja omavalitsuse teenijate keskliit, ega koguni ka sel ulatusel, mis eelmine valitsus kavatsenud.

Ülaltoodud asjaolu arvesse võttes, otustas E. Raudteelaste kutseorganisatsioonide keskühingu juhatus ja Posti-telegr.-telefoni teenijate kutseühisuse keskujuhatus esitada Teile, härra Riigivanem, järgneva seletuse.

Riigiteenijate viletsat ainelist seisukorda on, nagu eelpool tähendatud, vabariigi valitsusele mitmel korral teatavaks tehtud. Juba 1923. a. algul oli elatistiminimum kolmeliikmelise perekonna kohta umbes 8000 mk. Riigi huvisid ning maksujõudu silmas pidades aga palus Riigi- ja omavalitsuse teenijate keskliit 1924. a. 19.

veebruari märgukirjaga nr. 20 riigiteenijate kõige alama astme palgaks määrata 7.500 mk., kuna tol ajal elatist минимум juba umbes 9000 mk. peale oli tõusnud.

Et eelpoolnimetatud Riigi ja omavalitsuse teenijate keskliidu märgukiri kõigi riigiteenijate kutseorganisatsioonide soovve ning tahteid esildas ja et selle järele hädavajaliseks tunnistatud palgakõrgendus aasta kohta ligikaudu 600.000.000 mk. välja tegi, tuleb järeldada, et endise vabariigi valitsuse poolt 1923. a. eelarve eelnõusse sisse võetud 180.000.000-margaline lisatasu on vähene ja seda ei jätku riigiteenijate palgaolude parandamiseks ka kõige ratsionaalsemagi jagamisviisi juures.

Sellepärast paluvad raudtee ja posti-telegraafi-telefoni teenijate kutseorganisatsioonide juhatused Teid, härra Riigivanem, et Teie tungivalt selleks kaasa aitaks, et seda lisapalga summat 1925. a. peale suurendataks.

Kui aga riigi maksujõud ei peaks siiski võimaldama Riigi ja omavalitsuse teeni-

jate keskliidu eelpoolnimetatud 1924. a. 19. veebruari ja 23. septembri märgukirjades n. nr. 20 ja 69 nimetatud palgamäärased täiel mõõdul maksma panna, siis praegune vabariigi valitsus endise valitsuse poolt kavatsetud lisapalga summat võimalust mööda suurendada piiuaks, aga mitte vähendada, nagu see väljendub hr. rahaministri kõnest, ja sealjuures määratava palgalisa ära jagaks just selles proportsioonis (araabia palgaredeli riigiteenijate palgaastmete peale), kui see Riigi ja omavalitsuse teenijate keskliidu märgukirjades üksikute palgaastmete töötasu vahede jaotuses oli ette nähtud.

Lõpuks peame tähendama, et lisapalga jaotusel eestkätt just alama- ja keskmisastmelisi teenijaid tuleks silmas pidada, kes tänini elatistminimumiga kindistamata.

Alus: Plenaarkoosoleku protokoll nr. 1 — 8. jaan. 1925. a.

(Allkirjad).

Lühike ülevaade posti-telegraafi-telefoni-teenijate R.-ü. tegevuse üle 1924. a.

Meie Posti-telegraafi-telefoni teenijate kutseühisuse möödunud aasta tegevusse pilku heites, torfab kõigepealt silma, et eelmise — 1923. aasta oli parandamud möödunud 1924. aastale õige väikesevõimulise keskjuhatus. Ametnikkude rühma esitajaid peaaegu keskjuhatuses polnudki. Kõik oli, mõistagi, selle tagajärg, et postiametkonnas valitises jannane õhkkond, mis kutseühisuse tegelaste hinge täitja finni mattis, neid endid aga postiametkonnast väljajurenda piüidis.

Olid ju kutseühisustlased need esemendid, kes ülemuse ees armu ei leidnud. Lasta algusest kuni kongressini (27. aprillini) oli keskjuhatusel ainult 4 koosolekut. Õht küll kongress kutseühisustlaste tegevust elustas, ei raipanud endine juhatus juiski meel nii pea energilisemalt tööle astuda. Sa viivitati, muuseas, uue juhatusse kokkukutsumisega, et sellele asjaajamist üle anda. Alles 16. juunil jõuti fõrd niikaugele, et uus juhatus oma tegevusse võis astuda. Gestkätt tuli uuel juhatusel enesele pinda luua, ümbermaadada ning tuthvuneda olukorraga, mis niisamuti päivi raiskas. Säteldus oli aga sellest üllatav: ümbuskonnas valitises atmosfäär, mis kirjitas, et teegi

hõimje päeva eest ei võinud kindel olla. Et postijooni kindlustamist kutseühisuse võitlusväljal edukamalt läbi viia, otjuslas uus juhatus toetusjõude otfida väljapool postiametkonda. Tuli otfida lütlasi ja neid leiti. Leiti, et tugewam kutseühisuse miüls oli ajumas raudteelaste peres, kes ijegi ühte terwikusse koondatud, ja kutseühisustest keskühingu moodustanud. Nii siis lepitati kokku raudteelaste g a w a s t a s t i k k u j e k s t o e t a m i s e k s, mis ka postiametkonna kutseühisustlastele tõuke andis. Raudteelastel oli juba oma häälefandja ajakiri „Side“, mis nende organiseerimistöödele suurt abi pakkus. Sa meil tuli jeda eestujaks wõtta. Et „Side“ nii öelda: „riigi jideteenistuj. teenijate huwidid töötas kaitsta“, jai kokkulepitud, et ka ühtlasi ka posti-telegraafi-telefoni teenijate kutseorganisatsiooni, huwide eest wälja astuks. Seega tunnustati nimetatud ajakiri ka P. t. t. teenijate häälefandjaks.

Et P. t. t. kutseühisuse tegelaste olukord juugugi parem polnud, ka ta osakondades, tõendab asjaolu, et esialgu tuli keskjuhatusel igalpool wahemehe oja mängida. Osakondade tegelased olid üffinuda jõuetumad. Nii pöörasid tihti peale osakondade esitajad õige wäiksetes

fiisimustes keskjuhatusse poole, ilma et oleks piidma hakanud kohtade peal mõningat asja omal algatusel lahendada. Tuli otte ka juhtumisi, kus keskjuhatus asja pidi ajama, mis puhtteenistuslikult ineloomu kandsid, nagu Narva postkontori meoabinõude muretsemise lugu, ehk Tartu postkontori walwerimide puhtteefiisimus, mis juba otse ajutuste ülemate enesre asi oleks olnud. Siis tuli keskjuhatusel ka peawõhku panna teenijate ja administratsiooni wahetorra lahendamise peale, sest et karistuste jagamine juba üleptiwi kippus ja selle juures ka tarmikult erapooletust üles ei näidatud.

Mäletawasti, wallondati teenistustest kinnend maa-asutuste postiljonid posti mitterwahetemise päwast, kuna pealima postkontoris ja maajuguse teo cest jüüidladad ifka armu leidjid. Mii näituseks oli peapostkontori lihtsokonnas terve rida juhtumisi (wiimane neist 19. märtil m. a.), kus wäljamaale minew post (Walgaga ja Narwa traktidele) maha jäi, kuid karistusi ei järgnenud mingisuguseidki. Sealne tege lane oli ülemuse poitlaps. Mis, wõi kuuwitji ka förgendusi anti, jäi igale arusaamatuks. Kurjad feeled aga teadsid kõneleda, et förgenduse asju otjustatud tihtipeale Tallinna paremates ka bareedes. Igal asjal on aga oma algus ja lõpp, nii jüs ka jarnajil wäärnähtusil. Nende „wili“ löi lofkama osalt ifeenefeit, osalt paljastaniste läbi. Olgu siin nimetatud mõned neist, kes juhtivate jõndude omaaegsete pailastena tuntud, nagu: Tapa Gaus, Närdia Schüts, Tartu Brauwef ja teised, ehk hiljen weel: Paatsalu „wabrikantide ühifuse efitaja“ Habermann. Kas ei rewastanud need mehed loqu postiametkonna au? Kurid kes tohtis förwal nende kohta tol ajal midagi kaasa rääkida? Ei keegi!

Ehk küll mõnda neist saatus förwaldanud on, on wast teine-kolmas omale kohale weel edasi jäänud.

Kurbtustunne käis läbi iga mõtlejal kutje-ühifuse tegelafel ka meie postiwalitjuse rewidendi ülespidamise wiisidest kuulda saades, kus see maa-asutus rewideerimas käinud, sealjuures ennast kaitja ehoainelt mõddasatunud, agafellest pole weel kõsjanud kohtade pealt keegi. Üheks tähtsamaks ja tungiwamaks jooiwiks oli meie kutjeühifuslastel mõödunud aastal see, et kõigepealt saaks loodud ametnikkude förgendamiseks kindel süsteem ning et seda tähtsat asja ei otjustata mitte üfifinda hääfartwamise jäwele, waid wäärilifelt. Wifema kauplemise jäwele saabuski lõppude-lõpuks postipeawalitjuses Teedeministeeriumi nõusolek, et saaks wäljatöötatud ühes organifatsiooni efitajatega wastaw määruife kawa ametnikkude ametjär-

kudes förgendamiseks ja see peale walurinemise Teedeministeeriumile kinnitamiseks jaadetud. Alguses kehti jelles palju kaistusi, wemutati ja miuwitati ning asi ei tahtnud paigast nihkuda. Lähjid nädalad ja kuud, otjiti ifka andmeid ja teateid. Minult päew enne oma lahkumise palwe äraandmist läks endise postipeawalitjuse ülema jüida jüs ka nii pehmeks, et käsu andis keskjuhatusse efitajat jellest komisjonist ojawõtma kutsuda. Alles ure ülema hra Zallajase korraldusel wõis määrust wäljatöötaw komisjon oma tegewusse astuda. Oktoobris oldi lord asjaga nii kaugel, et see kawa Teedeministeeriumi jõndis.

Et wiimane p. t. t. teenijatele omafkohtaf ka teatud huwi pakub, toome ka siin igale teadmisefks. Ta oleks järgmine:

(Kawa).

TEEDEMINISTRI MÄÄRUS

postitelegraafi-telefoni ametkonna teenijate ametikörgenduste andmise korrast.

I peatükk.

Üldised põhimõtted.

§ 1. Postitelegraafi-telefoni ametkonna teenijatele ametikörgenduse andmine sünnib shanside süsteemi järgi. Selle süsteemi aluseks on teenija isiklikud ja teenistuslikud shansid, millede arv sellele teenijale ametikörgenduse võimaldab, kellel temaga ühe ja sama ametkohale kandideerivatest kõige rohkem shanse.

§ 2. Shanse annavad: teenistuslikke teenija töösokus ja tema teenistuslikud omadused, hinnatud sellekohases atesteerimise komisjonis ja isiklikke — teenija teenitud aastad, haridus ja keeled, millised teated ammutatakse teenistuskirjast ja isiklikkudest dokumentidest.

2. peatükk.

Atesteerimise alused.

§ 3. Postitelegraafi-telefoni ametkonna teenijate atesteerimiseks nimetatakse nende teenistuslikkude omaduste ja võimete hindamist sellekohases komisjonis.

§ 4. Atesteerimine komisjonides sünnib kaitsevaelaste atesteerimise seadluse põhimõtetel („Riigi Teataja“ nr. 1 — 1924. a.) ja peab sisaldama atesteeritava iseloomustust järgmistes üksikasjades:

- 1) õiglustunne;
- 2) kohusetunne teenistuse alal;
- 3) algatuswõime;
- 4) otsustamiswõime;
- 5) teowõime (energia);
- 6) karskus (joovastavate jookide ja teiste uimastavate ainete, samuti ka asartmängude suhtes);

- 7) töösus teenistuses;
- 8) vilumus eriti oma tööalal;
- 9) riigivaranduse ja summade valitsemine ja hoidmine;
- 10) seltskondlik kasvatus, taktikatunne ja distsipliin.

3. peatükk.

Atesteerimise komisjonid.

§ 5. Atesteerimise komisjonid asutatakse kõikesse kõrgema klassi asutustesse, alates 3. klassist ülespoole ja moodustatakse asutuse ülema algatusel. Suuremates asutustes, alates 2. klassist ülespoole ja peavalitsuses on komisjon viieliikmeline, 3. klassi asutustes aga kolmeliikmeline.

Märge: Nende asutuste kohta, millele klass kindlaks määrata, arvatakse nende kuuluvus ühe ehk teise klassi alla teedminisri 1923. a. 30. oktoobri määruse nr. 4242 kohaselt.

§ 6. 4. ja 5. klassi asutuste teenijate ja nende ülemate atesteerimine sünnib selles asutuses, millele nende asutus revideerimise suhtes allub.

§ 7. Kõrgema klassi asutuste ülemad ja abilised, alates 3. klassi asutustest ja peavalitsuse teenijad atesteeritakse peavalitsuse atesteerimise komisjonis.

§ 8. Komisjoni esimeheks on asutuse ülem ja liigeteks — viieliikmelises komisjonis: ülema abiline ja ülema vabal valikul üks osakondade juhatajatest, vanemaist ametnikest ehk 1. järgu ametnikest, kuna kaks liiget asutuse teenijate poolt komisjoni delegeeritakse. Kolmeliikmelises komisjonis on peale ülema veel ülema abiline ehk selle puudusel asutuse kõrgema järgu ametnik, ning üks asutuse teenijate esitaja.

§ 9. Komisjoni esimehe äraolekul asendab teda ülema abiline ehk temale järgnev osakonna juhataja või ametnik.

§ 10. Tallinna peapostkontori teenijate atesteerimine sünnib osakondade järgi, kusjuures ühe ehk teise osakonna teenijate atesteerimisest võtavad osa komisjoni liigetena vastava osakonna juhataja ja sama osakonna teenijate esitaja.

§ 11. Peavalitsuse atesteerimise komisjoni esimehe ja kaks liiget nimetab peavalitsuse ülem oma äranägemise järgi.

§ 12. Atesteerimise komisjon moodustatakse iga aasta algusel uuesti ja astub kokku veebruarikuul. Atestatsioonilehed esildatakse peavalitsusse 1. märtsiks.

§ 13. Atesteerimise komisjoni istungid on kinnised. Atestatsiooni tulemused antakse teada peale vastava ülemuse ainult atesteeritavale, kellele atestatsioonilehe väljavõte (lisa nr. 2) kätte saadetakse.

§ 14. Atesteerimise komisjon on otsusevõimeline ainult täie koosseisu juures. Puuduvate liigete asemele astuvad tagavaraliikmed: komisjoni esimehe kutse järele, kui puudub esimehe poolt nimetatud liige, — teenijatekogu kutse järele, kui puudub teenijate esitaja.

§ 15. Istungist ei võta osa komisjoni liikmed, kes atesteeritavaga sarnases puhtisiklikus vahekorras on, mis erapooletut hindamist takistada võib.

4. peatükk.

Atesteerimise kord.

§ 16. Atesteerimise komisjoni esimees on kohustatud istungite algul põhjalikult tutvustama kõiki komisjoni liikmeid atesteerimise korraga.

§ 17. 4. paragrahvis loetletud omadused hindab iga komisjoni liige eraldi, kusjuures hindamisel tarvitatakse nelja hindamise astet: „väga hea“, „hea“, „rahuldav“ ja „mitterahuldav.“

§ 18. Atesteeritava omadusi hinnates informeerivad komisjoni liikmed üksteist olemasoleva hindamismaterjaliga ning arvustavad atesteeritava teenistuslikke omadusi üksikasjaliselt. Atestatsioonilehes (lisa nr. 1) tähendatakse ära, misuguse astme eest mitu komisjoni liiget oma hääle andsid. Peale selle tehtakse kokkuvõtte eraldi iga omaduse hindamisele ning arvatakse välja atestatsioonilehe üldkokkuvõtte. Iga omaduse keskmine hindamise ja üldkokkuvõtte väljaarvamisel viiakse astmed numbrilise süsteemi peale üle, nimelt: „väga hea“ arvatakse 5-eks, „hea“ — 4-ks, „rahuldav“ — 3-ks ja „mitterahuldav“ — 2-ks. Iga omaduse ehk üldkokkuvõtte väljaarvamisel ettetulevad murrud $\frac{1}{2}$ ja rohkem täiendatakse järgneva täie arvuni, kuna alla $\frac{1}{2}$ ära heidetakse. Nii võrduks keskmine kokkuvõtte $4\frac{3}{5}$ — 5-le ehk „väga hea“, kuna $4\frac{2}{5}$ 4-le ehk „hea.“ Peale atestatsioonilehele kantavate hindamise andmete ja nende kokkuvõtete muid otsusi ei tehta ega protokoll ei peeta. Eriarvamised lisatakse lehe juure. Atestatsioonilehele kirjutavad alla kõik komisjoni liikmed ja leht esildatakse peavalitsusse. Asutusse ära kirja ei jäeta.

§ 19. Atesteerimine sünnib selles asutuses, kus atesteeritav vähemalt kolm kuud on teeninud. Nende kohta, kes atesteerimise puhul asutuses alla kolme kuu on teeninud, jääb maksma eelmise aasta atestatsioon.

§ 20. Kõikide atesteerimist toimetavate asutuste ülemate kohus on selle järele valvata, et keegi atesteerimise alla kuuluvatest teenijatest, kes nende alluvuses vähemalt kolm kuud on teeninud, atesteerimata ei jääks.

(Järg lhk. 16).

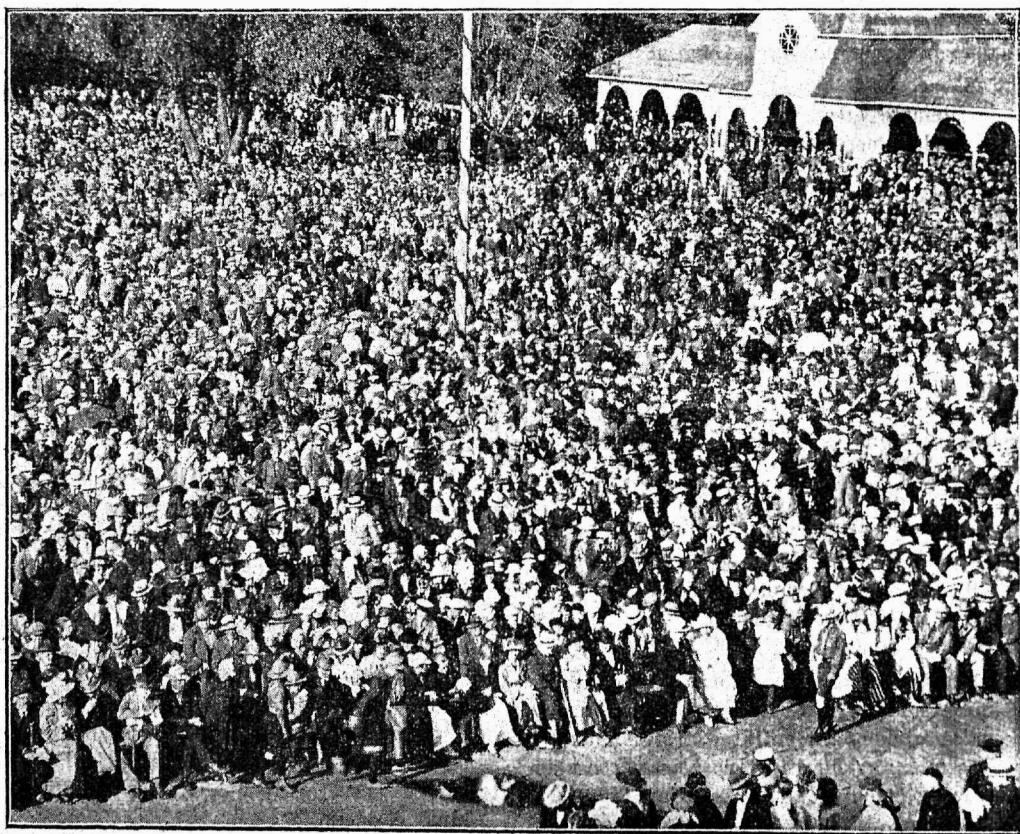
III internatsionaali juhtide omapärased trikid tõearmastusest ja erapooletusest sündmuste valgustamisest.

Meie suur laulupidu 1923 a. Tallinnas — Vene lihtrahvale III internatsionaali poolehoidjate ja riigivastaste elementide miitinguks tembeldatud!

Omapärased on Venemaa olud. Omapäraste võtetega katsuvad praegused Venemaa imperialistlikud võimumehed punaväe meeoleolu omale kasulikus suunas üleva hoida. Selleks tavitatakse kõiksuguseid trikke ja tõelude moonutamist. Kuid sarnane trikk, kus meie suurepärase laulu-

duseks tembeldatud meie VIII laulupidu ülesvõtte (Akeli foto) äratõmbe kahekordse suurenduse. Selle tõttu on ehk paljudel laulupidust osavõtjatel kergem oma üllatuseks end kommunistlike meeleavaldajate osas pildil ära tunda.

Huvitav on ära märkida, et kogu käes-

pidu Tallinnas 1923. a. Jaanipäeval III internatsionaali poolehoidjate kommunistlikuks meeleavalduseks tembeldatakse ja Vene punaväele ette kantakse, kui nõukogude välitsuse suurt võitu välismaail, on vist küll esimene maailma ajaloos.

„Sõdur“ nr. 1/2 tõi täpse äratõmbe punaväe ajakirjast juulikuust 1924. a. „Krasnoarmejets“ nr. 6.; lhk. 21 pealt ja ühtlasi annab kommunistide meeleaval-

olewa „Krasnoarmejets“i“ numbris pole kuhugil — ei pildi all, ei ka mujal, mitte ühe sõnagagi nimetatud, kust riigist need pildil kujutatud suurepäralised kommunistlikud meeleavaldused pärit on. Sama huvitusega peab küsima, kas ka teised siin toodud pildid ei ole kusagilt välismaade harilikkest rahulistest meeleavaldustest ära näpatud. („Sõdur“ nr. 1—2, 1925 a.)

*Пролетарии
всех стран,
соединяйтесь!*

Тов. Зиновьев — вождь Коммунистического Интернационала. На снимках изображены толпы рабочих и крестьян разных стран, призывающих во время своих шествий и собраний к свержению капиталистов и образованию, по нашему примеру, Советских Республик.

5. peatükk.

Shanside üksused.

§ 21. Teenija teenistuslikkude ja isiklikkude omaduste hindamise moodsuiks on shansid, millede arv iga teenija kohta järgnevas § 22 ära-tähendatud alustel välja arvatakse.

§ 22. Teenitud aastad, keeled ja haridus an-navad shanse:

1) iga teenitud 5 aastat ehk selle osa, mis üle 3 aasta, annab — 1 shansi, kusjuures vii-mased aastad peale 30 teenistuse aasta arvesse ei võeta.

2) Kõrgenduseta olek viimasel 5-el aastal nende teenijate juures, kes 8 aastat ehk kauem on teeninud — 1 shans.

3) Saksa ja Wene keele oskus kas üksikult ehk mõlemad — 1 shans.

4) Inglise ja Prantsuse keele oskus kas üksi-kult ehk mõlemad — 1 shans,

5) üldharidus, kui see üle nõutava mini-maalse — 1 shans.

6) Kõrgem haridus, kui see üle nõutava mi-nimaalse — 2 sansi.

Teenistuslikud omadused atestatsioonilehel üldkokkuvõtte järgi annavad shanse: „väga hea“ 2 shansi, „hea“ — 1 shansi, „rahuldav“ — shansi ei anna, kuna „mitterahuldav“ shanside summat ühe shansi võrra vähendab.

§ 23. Posti peavalitsuses peetakse iga tee-nija kohta shanside kaart (lisa nr. 3), mis endas sisaldab kokkuvõtlikke andmeid teenija isiku ja tema teenistuse kohta ning nendele andmetele vastavalt shansi üksusi.

(Järgneb.)

Serbia raudteede seisukord pärast ilmasõda kuni 1921. aasta sügiseni.

(Esperanto ajakirjast „La Fervojisto“.)

I. Peale vaenlase maalt lahkumist.

Oktoobri- ja novembrikuudel 1918. a., kui vaenlased (austrialased, sakslased) endid kiiresti tagasi tõmbasid, jäi nendest Serbia raud-teele järele — päris kõrbe. Sillad ja viaduktid olid kõik, vaatamata selle peale, kas olid nad monumentaalsed ehitused — tehnika imeteod, või väikesed sillakesed, ilma armuta hävitatud.

Ehituste raudosad olid lõhkeainetega purus-tatud ja jõgedesse lastud ring ümbrusse laiali pillutud, kus nad purustatult, ühes kivist alus-müüride omadega, vormita kivi- ja rauamägesid sünnitasid. Jaamahooned, laduruumid, kesk-küttes jne. olid metsikult, kuid siiski nähtavasti kavakindlalt, maatasa tehtud. Ühed nendest olid purustatud lõhkeainetega, teised tuletst hävita-tud. Järele jäänud olid üksnes vundamendid, kuid ka need olid purustatud ja laiali pillutud.

Hirmsast lõhkejõust sünnitatud augud näi-tasid paike, kus enne elas töödarmastav rahvas.

Isegi roopad olid lahti kistud, samuti ka pöö-rangud õhku lastud. Nähtavasti oli vaenlase soov, võimalikult kauemaks ajaks, sulguda iga-sugust liikumist.

Telegraafi- ja telefoniliinid, tihes postidega, olid maha kistud. Telegraafi- ja telefoniaparaa-te, samuti ka elektrikellasid ja signaalide sisse-seadeid polnud enam kusagil leida.

Apraadiid, tööriistad ja kõik materjal oli rongide kaupa ära veetud.

Klassikaliku näituse sellest suurest metsiku-sest, ja selle täiesti läbimõeldud põrgulikust teos-tamisest, annab vaenlase teguviis Veles'i jaamas. Selles jaamas oli rohkem kui 500 roobast riku-tud. Vaenlased olid nende alla kraavi kaevanud, sinna mõne vaadi bensini valanud ja põlema süütanud.

Kuumusest sulasid roopad ja muutusid raua-hunnikuks, mille üle käisid veel loogana kõve-raks paendunud roopad, sünnitades enesest kui mõne gootistiililise maja luukere.

Terve laia- ja kitsaroopalise raudtee vagu-nite ja vedurite park oli ära viidud — osalt ron-gidel, osalt laevadel.

Kui mõnda vedurit või vagunit polnud või-malik ära viia, lasti nad kõrgetelt teevallidelt kraavi, ehk rikuti sedavõrd, et muutusid kaue-maks ajaks tarvituskõlmatuks.

Sarnane oli seisukord, nagu siin pealiskaud-selt kirjeldatud, pärast vaenlase lahkumist Ser-bia raudteedel.

Palju parem ei olnud nende seisukord ka mu-jal S. H. S.*) teedel.

Igalpool kõrbe, ahervarred ja varemed.

(Järgneb.)

*) Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca — ametlik Lõunaslaavia kuningriigi nimetus.

Uus priikorterite jaotuse kava.

Priikorterite andmise asjus raudteeteenijatele võttis raudteevalitsuse koosolek 20. jaanuaril s. a. seisukoha, et raudtee priikorterite, kütte ja valgustuse saajatelt tuleks küte ning valgustus ära võtta ja selle asemel priikorterid anda ilma kütte ning valgustuseta veel, peale nende, kes praegu seda kasutavad, järgmistele teenijatele:

Raudteevalitsuses: kahele koristajale.

Arveosakonnas: kolmele kassavahile.

Tulude kontrollis: ühele koristajale.

Peatehastel: vanemale vahile.

Liikumisosakonnas: liinirevidentidele, I j. üleande-agentidele, kaubahoovi ülevaatajatele, kahekümnele roopaseadjale — veejaamajuhtidele, puhkeruumi vahitidele, platvormi piletimüüjatele.

Veo osakonnas: Mõisaküla tehaste ja veojsk. ülemale, liini jsk. ülematele, liini jsk. ülema I ja II abidele, I ja II järgu depoo ülematele, I ja II

järgu depoo korraldajatele, kontroll-mehaanikutele, puhkeruumi vahitidele, I ja II j. veejaama masinistidele, veejaama kütjatele, vaguni tehnika agentidele, van. vaguni järelevaatajatele, noorematele vag. järelevaatajatele, van. el.-tehnik. vag. valg. peal, van. el.-mehaanikutele, jooksva paranduse meistritele ja kojamehele osak. valitsuses.

Tee- ja ehitusosak.: jaoskonna ülemale, jsk. ülema abidele, I ja II—III järgu eestöotegijatele, sillavahtidele, signaali mehaanikutele, signaali lukuseppadele, veevärgi lukuseppadele, ülesõidukoha vahitidele.

Tervishoiu os.: jaoskonna juhatajale, jsk. juh. abidele.

Varustuse os.: Tallinna pealao juhatajale, Nõmme ladu ülevaatajale, Narva ladu ülevaatajale, Valga ladu juhatajale, Tapa ladu juhatajale ja Mõisaküla ladu juhatajale.

Tehnika alalt.

Raudteede nõnda nim. „normaalse laiuse“ tekkimine.

Nagu teada, on suurem osa maailma raudteede roobaste laius 1435 mm. Seda erilist mõõtu ei leidu mingisuguses mõõtude süsteemis, sest ta ei olegi ka iseenesest mõni mõõduüksus. Päris põhjust tuleb otsida esimeste raudteede ajaloost.

Tuntavasti ehitas inglane Stephenson esimese avaliku raudtee 1825 a. (seega punkt 100 a. tagasi); samuti oli ta ka esimene weduri looja.

Wagunite asemel tarvitati esimesel ajal harilikka postitõlde, millel ainult rattad wahetati.

Kuna tol ajal tarvitusel olewate postitõldade telgede laius oli 5 jalga 8,5 tolli, mis wõrdub 1435 millimeetrile, oli Stephenson sunnitud raudtee ehitusel roobaste laiuseks ka selle mõõdu wõtma.

Kui pärast ka mujal Euroopas raudteed tekkisid, telliti esimesed wedurid Inglismaalt; seega oldi sunnitud ülalnimetatud laiusemõõtu omaks wõtma.

Selwiisil tekkis n. n. raudtee normaalne laius peaaegu terwes maailmas; 75 prots. kõigist raudteeliinidest omawad mainitud laiuse.

Laiemad roobasteed omawad raudteed: Wenaar (kui pärandus — ka Eestis, Soomes, osalt Lätis) — 1524 mm.; Iiris ja Austrias(?) 1600 mm.; Hispaanias, Portugaalias ja Ida-Indias 1667 mm. Brasiilias, Jaapanis, Wäikeaasias, Aafrikas ja suuremal osal asumaadest on raudteede roobaste laius 1 meeter.

Esperanto ajakirjast „La Ferfojisto“.

Pidur „Bosic“ (Boshitsh).

Raudtee rongiteenistuses on tuntud mitmesuguse süsteemilised pidurid ja nende tegewus. Üldiselt tuttawad on „Westinghouse“, „Knorr'i“, „Kunze-Knorr'i“ jne, pidurid.

Mõni aeg tagasi seadis Lõunaslaawia ins. Bosic kokku uue piduri, mis paljude proowide järele osutus väga kõlbulikuna. Tema heaks omaduseks on, et teda wõib hea eduga tarvitada igasugustel rongidel, kas lühikestel wõi pikkadel, suure kiirusega reisi- wõi wäiksema kiirusega kaubarongidel. Peale selle, uue piduri üksikud osad sarnanenwad tarvituselolewate „Westinghouse“ ja „Knorr'i“ pidurite osadele, mille tõttu uut pidurit on wõimalik tarvitada ühes nimetatud piduritega.

Paremaks uue piduri heaks küljeks on, et tema pidurdab wagunid ühetasaselt terwel rongi pikkusel, isegi kui rongil tuleb pikematelt ja järsumatelt langudelt alla laskuda.

Nimetatud „Bosic'i pidur“ on tarvitusele wõetud, kui kõige soodsam, Lõunaslaawia riigi raudteel.

Muuseas olgu öeldud, et Lõunaslaawia riigi raudtee pikkus on 8482 km., selles 6379 km. normaallaiusega. Peale selle on seal kitsarööplisi eriraudteid 837 km.

Esperanto ajakirjast „La Ferfojisto“.

Välismaade teated.

Läti raudtee-posti teenijate nõudmised.

Nagu Läti posti-telegr. ja telefoni teenijate ametiühisuse häälekandja „Vehstnesis“ kirjutab, on Riia vaksali-postkontori teenijad ametiühisusele esildanud järgmise nõudmise:

Praegu arutatakse riigi ametkondades teenijate astete ümbergrupeerimist, s. o. teenijate paigutamist sarnastesse kategooriatesse, nagu seda nõuab asja õiguslik põhimõte. Seda sammu tuleks aina tervitada, kui ta õiglaselt läbi viidaks. Ametkondade ülemad ses asjas ei võtagi arvesse nende teenijate arvamisi, kelle üle otsustatakse. Neil ei tule mõttesse järele vaadatagi, missugused asjaolud valitsevad koha peal.

Postisaatjad ametnikud on jaotatud 5 järku, aga töö on kõigil järkudel ühesugune, sama lugu on ka postisaatjate postiljonidega, kes 4 järku jaotatud.

Näituseks sõidavad igal liinil 3 kuni 4 vahetust, igas vahetuses üks ametnik ja üks postiljon. Ametnikku loetakse vaguni juhatajaks, ta toimetab tähtsamaid töid ja vastutab kõigi saatetiste õiglase sihitamise ja julgeoleku eest. Postiljon loetakse abijõuna, kes täidab kõiki töid ametniku käsu järele. Vaatamata selle peale, et kõik oma kohustust, vaatamata järkude peale, fühteviis tüitma peavad, valitseb ühe ja sama liini postisaatjate ametnikkude ja postiljonide vahel järkude asjus suur vahe, sest vahetustes leidub V, IV, III ja II järgu ametnikke, samuti ka IV, III, II ja I järgu postiljone. Palga vahe V ja II järgu ametniku vahel on 25 latti (umbes 6800 Emk.) ja IV ja I järgu postiljoni — 16 latti (1150 Emk.).

Et üheski teises riigiasutuses sarnast ebaõiglast jaotust ei ole, sest igalpool saavad teenijad vastava tasu oma ameti järele, tõuseb küsimus, misjaoks on tarviline postisaatjaid jaotada nii mitmesse järku.

Ka Vene ajal, missugused seadused meil pea kõik veel maksmas, ei olnud sarnast ebaõiglast ebaõiglast järkude jaotust. Sõiduametnikud olid jagatud 2 järku: vagunijuhataja — II ning tema abi — IV; samuti ka postiljonid, kuna III järgu ametnikud kontoris töötasid.

Kuna Lätis postvaguni juhatajal abi ei ole, täidab teatava osa endise abi tööst — postiljon. Õiglane seisukord nõuab, et meie Riia vaksali-postkontoriteenijad, ametnikud ning postiljonid 2 järku; ametnikud II ja III, ning postiljonid I ja II järku jaotataks. II järgu ametnikud oleks postisaatjateks, kuna III järgu ametnikud töötaks kontoris. Sama kord oleks maksev ka postiljonide kohta.

Arvesse võttes, et riigiteenijad saavad palga tema ameti kindla kategooria järele, et postvaguni teenijad, ametnikud ja postiljonid, töötades ühesugustes tingimustes, kuid jagatult 6 järku, nõuame meie, Riia vaksali-postkontori teenijad, ametnikud ning postiljonid, et senini maksev ebaõiglane järkude jaotus lõpulikult kõrvale heidetaks ja kõik postisaatjad paigutataks kindlasse palga-kategooriasse, ametnikud mitte alla II ja postiljonid I järku, nagu seda nõuab õigluse põhimõte.

Järgnevad 56 allkirja.

A. Tr.

Mitmesugust.

Läti raudteelaste Keskseksi kingitus.

Paar nädalat tagasi jõudis kohale Läti raudteelaste Keskseksi kingitus meie Raudteelaste keskühingule — kena album, varustatud mitmesuguste ülesvõtetega suvisest Läti raudteelaste ekskursioonist Eesti ja Soome. Nii on lätlaste poolt meile juba kaks toredate kingitust, üks album, mille nad Eesti tulekul kohe kaasa töid ja teine, mis nüüd postiga kohale jõudis.

Balti riikide riigiteenijate konverents Riias.

13.—15. weebruarini peetakse Riias Balti riikide riigiteenijate konverents, millest osa võtma sõidavad Eestist kõigi riigiteenijate organisat-

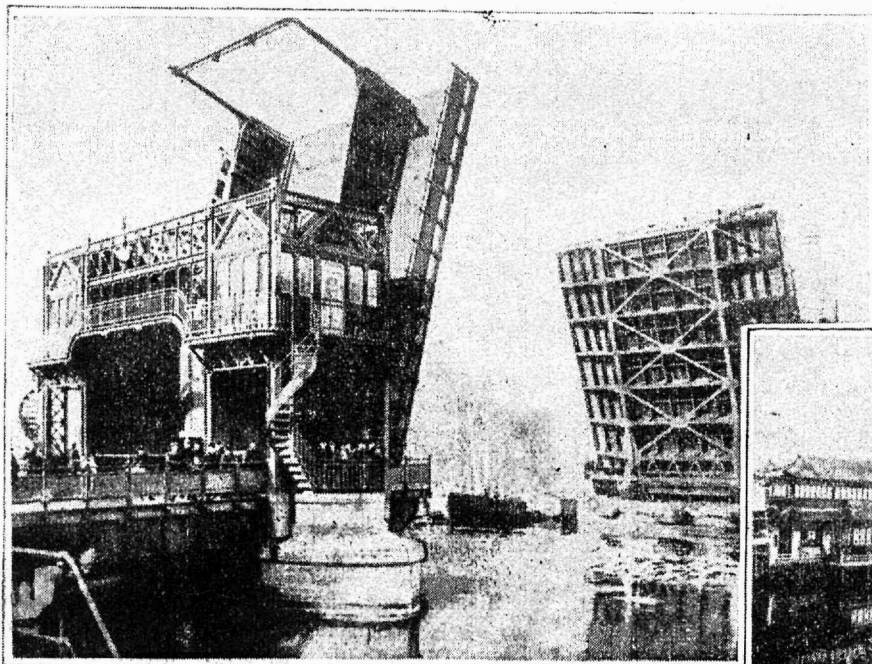
sioonide esitajad. Raudteelaste Keskühingu juhatause poolt on määratud raudteelaste esitajaks nimetatud konverentsile A. Pirn ja A. Michelson. Konverentsil tulevad arutusele riigiteenijatesse puutuavad küsimused, nii kui õigluse kord, pensioni ja teenistusseadused, tööpäeva pikkuse küsimus, palgaolud, organisatsioonide korraldus j. n. e.

Pärnu Tallinna raudteevalitsusest Riigikogu rühmadele jälle märgukiri saadetud.

Pärnu-Tallinna kitsar. raudteevalitsusest, nagu kuuleme, olewat Riigikogu rühmad ja wist ka Wabariigi Walitsus jällegi ühe märgukirja saanud, milles mainitud raudtee tegewuse üle pi-

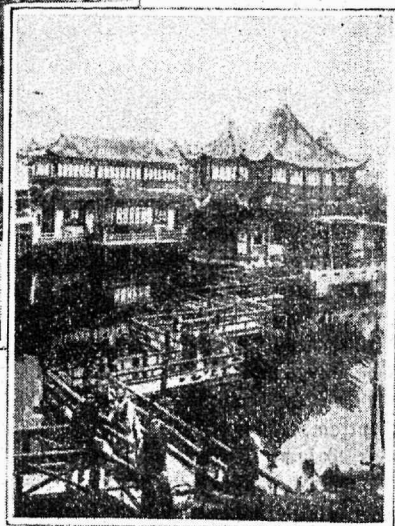
kemad andmed. Märgukirja siht, — et kitsaropaline ikka iseseisva walitsusega jääks. Kirja allakirjutajateks olla mingisugune „Pärnu-Tallinna k. r. raudteeterijate kutseühing.“ Raudteelaste Keskühing pole seesuguse kutseühingu olemasolust tänini veel midagi kuulnud.

gols, Weosakonna ülema abi, Roman Pitser, raudteewalitsuse asjaajaja ja A. Riiwes, Liikumisosakonna ülema abi. Rewisjon-komisjoni — A. Mänd, Arweosakonna ülem A. Reimann, Liikumisosakonna ülem ja M. Grauen, Liikumise rewident.

Lahtikäiv raudsild Kopenhagensis

Sild on parajasti üles tõstetud, et laewa läbi lasta.

Kaitseliidu organiseerimine raudteel.

17. jaanuaril oli kaitseliidu raudtee jaoskonna asutamise koosolek. Kokku tulnud oli umbes paarsada Tallinna sõlme raudteelast, kus läbirääkimistel raudteelaste poolt asutatava kaitseliidu ringkonna ehk jaoskonna suhtes täielik üksmeel walitses.

Asutatud jaoskonna juhatusse waliti J. Ni-

Jaoskonna juhataja ja tema abi kandidaadideks soowitati häälteenamusega tagawara-leitn. A. Elbrecht ja tagawara-lipn. ins. Pihlakas.

Kaitseliidu jaoskonda soowitati moodustada üleliiniliseks.

Kaitseliitlaste-raudteelaste praegune arw on juba 200 ümber, kuid on loota, et warsti ka veel liiniteenijad juure tulewad, nii et see arw kuni 700—800 tõuseb.

Õiendus.

L. a. „Sides“ nr. 8 ilmunud kirjutusse „Postiteenijate Internatsionaal“ on sattunud mõned eksitavad trükiwad. Nii on trükitud: „koondumine“ pro: „koondamine“, „ei ole huvitav jälgida“ pro: „ei ole huvita jälgida“, „asjata otsitakse“ pro: „asjata otsitaks“, „An das Sekretariat der Internationale des Post-, Telegraphen...“ pro: „An das Sekretariat der Internationale des Personals der Post-, Telegraphen- und Telefon-

betriebe, Wien XVIII, Peter Jordanstrasse 96,“ „Internatsionale P. T. T.“ pro: „Internationale P. T. T.“

Kirjavastused.

Juna. — Palume jätkata. Kui pole mõni neist ilmunud, siis oleme teisa samme astunud.

K. Lossmann. — Ootame rohkem. Endine viibis, kuid tuleb.

Xex. — Saatke. Arvame maksu alla.

Kui eesriie langeb . . .

Jonas Lie romaan. — Gestistanud S. Arbu.

Esimene päev.

Hiiglaaur ookeani aurik seisis jadamas välja-
sõiduts valmis. Juba kats päeva töötasid kraanad
vahetpidamata pealelaadimisega ja juhtisid hiigla-
sõemasjõid teina kolossaalsesse kerre. Alalõpmata oli
kuulda hüüdeid „pea!“ Itka uusi ja uusi masjõid
neelas laewaruum, jaades wahetpidamatult bagaasji
ja kaupasid. Ja nüüd korraga walitjes dois waitus.

Kogu taewas oli suitsust ja õest must . . . Raste,
waitne, niiste õht lautas end üle lõpmatu hulga
wabrifute ja suitsõwate korstnate. Muft, porine tae-
was waatas üistsõitõist kõige selle asfelduse peale ja
näis wäljendawat hoolimatust kogu närwilise, asfel-
dusrika inimeje-elu üle.

Nüüd seisib see wõimas hiiglane oma määratute
lagedega, kõrgete korstnatega, katlatega, millede all
igawene tuli põles, wäljasõiduts valmis ja wõttis
peale reijijaid kõigest kolmest inimklassist, mitmesu-
gu seisujeft ja seisukohtadelt. Kõik see tormas nüüd
laewale wiiwaile jillalestete. Terwe lehmrus oli
müra ja liikumist täis. Mitmes kohas lehwisid ju-
ba kaldale mahajääjate inimeste rätitud.

Eraldi, teenijate saatel, kes mitmesugu pakkidega
koormatud, sammuwad tähtsalt esimeje klassi reiji-
jad — kõik inimesed stiilsetes reijikostümides, tju-
madantidega, millebel piletid mitmest Euroopa rin-
gideft ilustusjeks. Kõik need on reijijad, kes Euroo-
pa kuurortideft Ameerikasje tagasi pöörawad. In-
imesed, kes reisima harjunud, minnes aeglaselt ja
ruttamata oma tööd tehjes.

Palawikulisemalt ja närwilisemalt läis apt teijes
klassis. Reijijad on siin praktiliselt riidetatud, kan-
nawad ise käsbagaasji ja kimpusid — need on in-
imesed, heade tagawaradega ja kaswatusega, kes, kui
neil küünarnukkidega tegutsjeda tuleb, jeda naeratu-
sega ja wabandades teewad. Siin walitjes heataht-
lik meeoleolu, kuna ees seisib ühefapärwane ühine
reis.

Palju kárawikkamalt ja rahutumalt lähes kolman-
das klassis. Alalõpmata tõufed, hüüded, pigistused
ja kára. Terwed woolud inimesi mitmesugustelt
jeltõtonna aladelt: külla elanikud perekondadega,
suurte kohwreite ja mitmesuguse tarwõiste riistadega,
niisama andjid linnad terwe armee igajugu õnnetuid
olewusi, enamalt jaolt halwasti riidetud ja waseid
inimesi. Sillaste juures seisab hästi riidetud talu-
neine kütrefejega: nad on ehtinud endid nagu pü-
habäljeks jumalateenistuseks, — seisjavad kannatli-
kult, oma kohwreid kaitstes, naiwõjelt järjekorda
õodates, just samuti, kui oma küllatritu ufje all.

It al laewalael jälgitwad kaks noort laewapois-
t rērmõste naerul-nägudega kogu jeda pilti ja naera-
wad aegajalt waljusti. Neid humitawad kõigeenam
walgetes rietes daamid, ja kahjurõõmsa rahulole-

misjega kujukawad nad endale ette, misjugujeft muu-
tawad need suitsust ja tahmast. Korstnate saladus-
lõest sügawuseft tungis wälja müra ja wile, nagu
kawatjets tuhõnded hobuje jõud, mis seal sügawuses
peruõid, maawarõjemist sünnitada. Signaalide wile-
led, ankrute tõstmise mürit, uste kiuri-ja lahtiloo-
pimine — kõik see telitas wäljakannatamata fako-
foonia.

Ja siis kõlasid kapteniõikalt selgelt ja tähtsali
komandoõõnad: laewa wile andis paar järsku hüü-
du, ning õht wärõjes elektrifelladest ja signaalideft.
Laew tegi windiga paar aeglast keerdu, nagu katjets,
siis weel ja weel keerud, — lumi omas kurjile tar-
witõu seisutõha. Aeglaselt lahtus tã Inglije jada-
mast, jaadetud kaldal lehwõwaist rätikutest ja mu-
tustest mahajääjate piludeft.

Samal ajal kõlas wali, wõidurikas, peaaegu
fõrwulufustaw „Danki dudi“: mængis wäfte orkes-
ter, kellele prii õheõit oli lubatud. Klarinetid kõi-
kasid õhtu, flööted wilõstasid terawalt, trummid ja
majkrõistad põrisesid — ja kõik need hääled ripnesid
nagu niistes õhus.

Kolmanda klassi laelt kõlasid kaugele Ameerika-
kassje sõitmate talupoegade kirikulaulud.

Alumisel lael on mingisugune arusaamata, eru-
taw kárm. Kõijumused, wastused, wanded, mitbagit
wõit kedagit õttitakse. Madruste õumber kogus jalt
uudishimuliji, — selgus, et ahjukütija kadunud on,
kes emast Ameerikasje sõiduts oli palganud. Gile
ja õleelõ laadis ta kogu päewad süsa, ent tana et
nähtud teda kusagil. Peamafinist ja kaks laewa õh-
witõeri arutasid jeda lugu ja arwasid, et noormees
lihtsalt minema jõokõis.

— Ei maffa ainult reijijatele lubada oma nina
jellesje asjasje lõppida. Need on ju rahwas, kes,
kui jutt lähes ahjukütijast, alati enesjele ettekujutab,
et see enesje ahjus ára praadis. —

„Eide“

Laewal algas see müra ja rahutu liikumine, mis
alati tekkib, kui on tõkku kogunud hull inimesi, kes
nüüd endid korraldawad ja fõjseawad. Kõik on te-
gewad närwilõjelt ja hoolikalt, patiwad lahti oma
õjumadaniõid ja kohwreid, tassõwad neid paigast paika,
õttõbes omale enam mõnuamat nurka. Siin-seal
piiluwad mõned pead kujukõ ustest wälja, tahtes
orienteerida ja ringi waadata uues kohas. Teijed,
enam uudishimulõjemad leiawad tarwitõitõs ring-
reisõ mõõda pilla walget laewalage ette wõtta, awada
õlõi, waadata igalepoole. Treppõid mõõda rutta-
wad teenijad wahetpidamata õksteisjeft mõõda, püü-
des palawikulõje kiirõjega lõpmatuid õksteisje wastu
kõinõwad mitmesuguste õhtute nõudmõsi rahuldada.
Mõned reijjad jalutasid juba mõõda lage. Oma wá-
limõjega tuletasid nad oma wanu árafantud õjuma-

dane meele, mis mitte esimest korda üle Atlandia ei ujunud.

— Wot see, põsthabemega, walge kübaraga ja kollaste saabastega — rääkis wahiohwitser — see on Minger-Wan-Titow, sõidab Montanasje jahile, alles täna mõistme tema kats puhafterd hobust peale.

Ülemisel lael jalutas isand just praegu saadud telegrammiga käes. — Ta luges selle mitu korda läbi, pani ilusast kofku ning pistis tasku ja mõttis jälle wälja. Mõõda treppi lähines temale naine.

John, ja oled meid üsna unustanud, seal aga — niipalju tööd! — tarwis on kõik korraldada, ma seisan kehet asju ja ei saa midagi ära teha, wõtmed on minu käes. —

Doktor Angles waatas teda uurivalt.

— Digus, ma peaaegu unustasin. Waata, siin jain ma praegu ühes laewa postiga Foltmri käest telegrammi, — wõta loe. — Ta ulatas telegrammi ja waatas naist tungiwalt läbi katsumalt, kuni ta luges.

Telegrammis seisis: „Silme eest ära, ent mitte südamest, olge terwed, olge õnnelikud. Teie igatsew sõber Foltmar.“

— Ja, see on truu hing, — lausus doktor.

— Kus, ent nüüd peame waid mõtlema sinust ja sinu kuulsusest, sellest, et sa midagi suurt ja tähtsat saawutatksid. —

— Jah, esimene daam linnast, kogu oma originaalsuse ja hiilgusega, ohwerdab terwe oma edu minu teaduseaktarile . . . Unust imelik, — katkestas ta ennast, — Foltmar ei saada siiski terwitust sinu wäitesele paljupäele! Tähtis wast telegrammiga ökonoomne olla wõi?

— Ah, John, seal ootab Hjal, ta tahab oma hobust tsumadani wälja wõtta. Anna ometi wõtmed.

— No jah, muidugi, laps hellitakse ju alalõp mata mänguasjadega.

— Jah, sa lubasid mulle heas tujus olla! Sa pead nüüd waid enese, minu ja poisi üle mõtlema, — nüüd ei pea olema mingeid ühiseid wäitlasi ärritust, rahutust.

— Jah, sul on digus, nagu ikka; olen halb feltslane, päris urisaja karu. Kuid pea, kõik lähed hästi, ja näed . . . Jah, tead, meil on tore kaasreisija, — kuulus muusikunstriik, Belge Hafsland. Kas pole õige, tore saab olema temaga ühes sõita?

Doktor mõttis taskust wõtmed ja läks naisega üheskoos trepist alla kajakusse.

2-je klassi koridoris kohtasid üksteist kats wana sõpra; kuigi nende eluteed kaugelst lahtu läksid ja seltskondlik seikukoht äärmiselt mitmesugune oli, terwitatsid nad siin üksteist siiski küllalt juure huwiga.

— Smeline tundmus, Wangenstein, ees Ameerika, selkhataga Euroopa, — oleksid nagu saarel kahe ilma wahel. Smelikult turned ennast. Ja kor-

ruga, — kadunud ja ammu unustatud selftimees!

— Jah, Matias, on olemas kohtamisi imelisi. Kuidas siis, sina, tähendab, kawatsed seal Ameerikas meie kalli kodumaa käfikaubana maha müüa, päewapiltide näol?

— No jah, mispäraft siis mitte? See reis tuli mul täiesti ootamata; ma mõlten, et seal paljud leidub, kes heameelega oma neljal seinat kodumaa mälestust näeksid. Ma kawatsen isegi siin laewal üht-teist ära müüa. Mul on toredaid üleswõtteid põhjamaa loodusest, fiieldide kõrgustelt kuni fiordide madalusteri. Jah, tuleb spekuleerida armastusega kodumaa wastu, mis teha!

— Hm . . . See on täiesti uus mineraalide ja ühesõnaga, furnud looduse eksport. Muuseas, mina armastan rohken inimkujusid kui maastikke! Näed sa, tugewad iseloomud on palju juurepärajemad wõimsaist looduse piltidest.

Piltaw naeratus ümus fotograafi huultile.

— Jah, — ütles ta, — kui juba oleks üles leitud mingisugune wiis kirte abil inimese sisemist olewust walgustada . . . Kuni sinnaajani tuleb meil aga rahulduda palja fantaasiaga ja nendest armfatest headest inimestest isiklikult arusaamisega.

— Sinu terawused, tead, ei meeldinud mulle kuigi. Misugune waade inimese hinge, nagu kurisitu peale, kus ussisesed fidisowad, — see wiib . . .

— Reetud elule, tahad sa öelda . . .

— No jah, muidugi!

— Elule, täis joomist, alandust ja täielist kadumist, — jättas fotograaf. Jah, ma pean tunnistama, et tingimused sinu eest kõnelewad. Kui sageli minugi halastuswäärne persoon püüdis kõrwaluulitajale libijeda, et põgeneda sinu selgete, otsekoheste piltude eest.

— Milline toon! Jga sõna — kihwtine pilge!

— Mis sa teed, Wangenstein. Ma tunnen ennast nii wäike uistmata koeratsejena, kui sinu lektsiad kuulaw. Kui sa teadnud oleks, kuidas ma sind üks aeg kadestatsid! . . . Ent siis, hiljem, löin kõige peale käega ja lastusin põhja.

— Põhja? . . .

— No jah: kõrtidesse, et seal wabaduses oma haawu lakkuda. Saad sa aru minust, kogu elu aeg filosofoerida ja oma südametunnistuse piinastid wiinas ja õlles uputada.

— Mul on kahju sinust, wana selftimees. Sinust oleks asja saanud. Mii hästi sooritasid sa oma kats eksami . . .

— Jah, aga kolmandal kullufin läbi. Näed sa, mul on huwitaw speifaliteet: italgil mitte midagi lõpuri läbi wotta. Kurid nüüd, igatahes, olen ma teine. Selle aasta algusest peale pole mu patune sisekond mingid jooke peale nailwi piima ja heatega wee wastu wõtnud. Ent, kui organifim alloholiga harjunud on, siis istub meres päris saatanise. Ja nii otustastin ma, kasutades oma päewapiltniku oskust, sõita kaugetesje maadesje ja wõi-

delda seal oma jaatanaga, pattudes talle waid pu-
hast, külma wett ja head ilmjalüütut piima . . .

— Sa oled kangelane, Matias Wieg, päris kan-
gelane. Kui ja waid wabaneks harjumusest, alati
naerwalt ja põlglikult kõigest rääkida. Tead ja, see
tuleb wiinast. Sinu arwamise järele näib, nagu
oleks kõik inimesed sinu moodi täispuhutud tühjad
pöted.

— Hm . . . Jah, sul on õigus. Kuid need sea-
pöted kõlbawad, vähemalt, mängimiseks. Nendega
wõib wahetada osalt seda lõbu, millist ma klaasi-
põhjas leidstin. Ja ja oled ju ometi rahul, — sest
see annab mulle põhjust kahjatleda.

— Jälle piige! Sinus istub päris iroonia-
jaatanar ise. See tuleb kõik sellest, et sinu hinges
mingit ideaali pole, mingit usku. Kui ja ennaft
ühes oma auderikkusega mõnesuguse ideaali teenis-
tusse oleks pühendanud — oleks kõik sinu elutee,
Matias, nii kaugele wiinoklaasi juurest . . .

— Jah, jah, võimalik. Kuid mida käsifid mind
teha oma ilmawaate punktist ja selle põlgusega elu
wastu, mis minus ajet? Kuid, kuradile kogu elu

ja minu eriti! Sinust ma, muidugi, ei kõnele. Sina
kõlistad õjawasti oma mõõka . . .

Ett Waugenstein ei kuulnud teda — terve ta
tähelepanu oli noore daami peale pöördud, kes se-
gajelt ringi waadates, ülemisel kajutisse wiwaa
trepi astmel seifis.

— Ma kuulen, räägivad isamaalased, — kõneles
ta terve kumardusega ja nagu wabandawa tooniga.
— Kuidagi ei saa sinu aru, kustohal ja nimelt elad!
Wõib eksida. Kuidas saan ma kajutisse nr. 45,
dokktor Augelsi perekonna kajutisse?

Waugenstein kergitas kübarat ja tõmbas käega
üle oma mustade kähwarjuuste. Ta waatles naerwa-
tusega noort daami ja kõneles siis kodumaalise into-
naissooniga hääles:

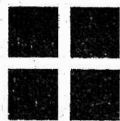
— Jäta, mu jumalate, mis peaks küll tarwis
minema niisugusele õrnale diektsele seal, Ameerika-
las?

— Meie isamaalane, tuntud Waugenstein, Fre-
ien. Mati galantne, wati paar ilusat fraasi taga-
warats, — efitas teda Wieg. — Aga see, — ütles
ta, enese peale näidates, — minu wäiklus, fotograaf
Matias Wieg. (Järgneb.)

Wastutaw toimetaja: M. Michelson.

Wäljaandja: Eesti Raadteelaste Pefühing.

Trükitööstuse o.-ü. „Waba Maa“ trükk, Tallinnas.

HARJU PANK A.-S.

TALLINN

HARJUTANAV 33

TEL. 4-06 ja 19-35

JAOSKONNAD:

RAKVERES, NARVAS, PÄRNUS, TARTUS

KOPLIS ja KOHTLA-JÄRVEL

KAPITAALID ÜLE MK. 66.000.000.—

Tolli- ja ekspeditsiooni Osakond

Kaupade tellimine ja saatmine maakonna linnadesse

OMAD LADUD TALLINNAS

KINNITUSE OSAKOND

Tule-, transport-, elu- ja õnnetu-juhuste

kinnitused --- Kinnituse Aktsia-Seltsi

EESTI LLOID PEAAGENTUUR

Telegrammide aadress: „HARJUPANK“